

I INLEIDING	6
1 Voorwoord	6
2 Een extra raam	8
3 Verantwoording	9
II JOURNALISTIEKE RADIO- EN TV-TEKSTEN	10
1 Uitgangspunten	10
1.1 Programma en taal	12
1.2 Begrijpelijkheid en toegankelijkheid	13
1.2.1 Vertel genoeg, maar niet te veel	15
1.2.2 Redundante informatie stoort zelden	15
1.2.3 De interesse primeert	16
1.2.4 Vertaal het nieuws	16
1.3 Leesbaarheid	17
1.4 Nieuwsselectie	18
1.5 Objectief, onpartijdig en manipulatief taalgebruik	21
1.5.1 Partijdige woorden	21
1.5.2 Gevoelige woorden	21
1.5.3 Hoera-stijl	22
1.6 Radio- en tv-taal als norm	23
2 De opbouw	24
2.1 Structuur: de omgekeerde piramide	24
2.2 Structuur: de modelmethode	26
2.3 Structuur: first things first	28
2.4 Structuur: ugly animal	31
2.4.1 Lelijk hoofd	31
2.4.2 Lelijk lijf	33
2.4.3 Lelijke staart	34
2.5 Bronvermelding	34
2.5.1. <i>In de meeste gevallen komt de bron vlak na het nieuws, in de tweede zin</i>	
2.5.2. <i>En omdat uitzonderingen de regel bevestigen: ook wel eens in de derde zin, of de vierde...</i>	
2.5.3. <i>Vermeld de bron altijd in de eerste zin als het om informatie gaat die je zelf niet even voor eigen rekening wil nemen.</i>	
2.5.4. <i>Zet de bron ook vooraan als zij zelf deel uitmaakt van het nieuws, of zelf het nieuws is</i>	
2.5.5. <i>Schrap nietszeggende of voor de hand liggende bronnen</i>	
2.5.6. <i>Be good and feel it</i>	
2.6 Denkend schrijven	36
2.7 Schrijven in spreektaal	43
2.8 Schrijven in leestaal	47
3 De zinnen	49
3.1 De eerste zin(nen)	49
3.1.1 Nieuws en relevantie	49
3.1.2 Vertrekken vanuit het heden	50
3.1.3 Opvallen en aanspreken	52
3.1.4 Primair nieuwsfeit	54
3.2 Het links-rechtsprincipe	54
3.2.1 Vooropplaatsing	55

3.2.2 Eindfocus	57
3.2.3 Vooropplaatsing van plaatsnaam	58
3.2.4 Volgende zin aanhaken	59
3.3 Korte zinnen / lange zinnen	60
3.4 Overbelaste zinnen	62
3.5 Tangen en wiggen	63
3.5.1 Tangen vermijden	63
3.5.2 Tangen gebruiken	66
3.6 Actieve versus passieve vorm	68
3.6.1 Passief vermijden	68
3.6.2 Passief gebruiken	69
3.6.2.1 De ontvanger voorbereiden	69
3.6.2.2 Passieve is net van belang of inherent aan de situatie	70
3.6.2.3 Passief onderwerp of de handeling benadrukken	70
3.6.2.4 Zinnen afslanken	72
3.6.2.5 Misverstanden vermijden	72
3.7 Directe en indirecte rede	73
3.8 Genominaliseerde zinnen	74
3.8.1 Nominalisaties vermijden	75
3.8.2 Nominalisaties gebruiken	77
3.9 Positieve zinnen	79
4 De woorden	80
4.1 Moeilijke woorden	81
4.2 Lange woorden	82
4.3 Schrijftalige woorden	83
4.4 Overtollige woorden	84
4.5 Loze woorden	87
4.6 Concrete woorden	88
4.6.1 Vaagmakers	90
4.6.2 Passe-partoutwerkwoorden	91
4.7 Vaktermen – jargon	92
4.8 Ontleende woorden	95
4.9 Vertaalde woorden	97
4.10 Synoniemen	97
4.11 Namen noemen	99
4.12 Getallen	100
4.13 Afkortingen en letterwoorden	104
III JOURNALISTIEKE RADIOTEKSTEN	107
1 Auditief medium	107
1.1 Snel en direct	107
1.2 Beeldend	108
1.3 One-to-one	109
2 Radionieuwsteksten	111
2.1 Radiokoppen	112
2.2 Intro en lead	113
2.2.1 Citaat lead	116
2.2.2 Summary lead	117
2.3 Parapluteksten	119
2.4 Spanningscurve en oprolbaarheid	120

2.5	Commentaartekst	121
2.6	Inleiden van interviews	122
2.6.1	Intro met vraag en antwoord	122
2.6.2	Stem op stem	124
2.6.3	Parafrase	126
2.6.4	Stelling	126
2.7	Bindteksten	127
2.7.1	Verhelderen en samenvatten	127
2.7.2	Een nieuwe start	128
2.7.3	De koninklijke weg	129
2.8	Kort nieuws	130
3	Teksten voor nieuwsshows en magazines	131
3.1	Tekstverpersoonlijking	132
3.2	Verrassen en verbazen	133
3.2.1	Astonisher lead	133
3.2.2	Fear lead	134
3.3	Persoonlijk aanspreken	135
3.3.1	Direct address lead	136
4	Teksten voor documentaires en reportages	137
4.1	Meebelevén is meeluisteren	138
4.2	Steun vanuit de spreekcel	140
IV	JOURNALISTIEKE TELEVISIETEKSTEN	143
1	Visueel medium	143
1.1	Schrijven vanuit het beeld	143
1.2	Visualiseren	144
1.3	Tekst en beeld complementair	145
1.4	Tekst en levende klank complementair	148
1.5	Teksten die interpreteren	150
1.6	Het juiste register	151
1.7	Het foute register	154
1.8	De overtreffende trap	155
1.9	Zwijgen is goud	157
2	Televisienieuwsteksten	158
2.1	Intro's	159
2.1.1	Journaalintro's	159
2.1.1.1	Kort	160
2.1.1.2	Essentie en relevantie	160
2.1.1.3	Nieuws toelichten	161
2.1.1.4	Nauwkeurige tijdsaanduidingen	162
2.1.1.5	Coherente inhoud	163
2.1.1.6	Intro als lijm	164
2.1.1.7	Intro als genreaanwijzer	164
2.1.1.8	Flashby lead	165
2.1.2	Overige intro's	166
2.1.2.1	Intro als teaser en toonzetter	166
2.1.2.2	Intro als kapstok	167
2.2	Extro's	168
2.2.1	Journaalextro's	168

2.2.1.1 Extro als reddingsboei	169
2.2.1.2 Extro als puinruimer	171
2.2.1.3 Extro als uitsmijter	171
2.2.2 Overige extro's	172
2.3 Televisiekoppen	173
2.4 Commentaarteksten	174
2.4.1 Eerst het beeld, dan de tekst	175
2.4.2 De tekst verheldert het beeld	176
2.4.3 Intro versus commentaar	177
2.4.4 Commentaar bij doorlezer	177
2.5 Duplex en two-shot	178
2.6 Stand-up	180
3 Help de kijker	181
3.1 Personaliseer	182
3.2 Gebruik metaforen	185
3.3 Geef niet te veel informatie	187
3.4 Zeg wat je toont en zal tonen	188
3.5 Gebruik het juiste taalregister	189